

VERKLARING

Over de

Eerste Algemene Zendbrief van de Apostel Petrus

Door

Dominicus Goltzius

1 PETRUS 2 VERS 12

12. En houdt uwe wandel eerlijk onder de Heidenen: op dat in hetgeen zij kwalijk van u spreken, als van kwaaddoeners, zij uit de goede werken, die zij in u zien, God verheerlijken mogen in de dag der bezoeken.

Eenieder godzalige heeft een drieërlei *voorwerp*, waarop hij altijd in zijn gehele wandel op te letten heeft, te weten:

- God
- Zichzelf
- En zijn naaste

Wat *God* betreft daarop heeft hij in de eerste plaats te zien, om dat God de *eerste* en *hoogste* is; en wel zo dat hij die in zijn doen en laten zoekt te verheerlijken. Want zoals God zelf in al Zijn werken Zijn eer beoogt, als het hoogste einde, zo moeten wij niet minder daarop uit zijn. God beoogt Zijn eer in de *werken van de natuur*, Spr.16:4. En in de *werken van de genade*. Ef.1:5/6. Waarom wij veel meer, zoals daartoe de vermaning van Paulus strekt, 1 Cor.10:31. Te vergelijken met Col.3:17. Die God eren, hebben te verwachten van Hem geëerd te worden. 2 Sam. 2:30

Wat *ons zelf* betreft; op onszelf hebben wij zo te letten, dat wij altijd godzalig en heilig bevonden mogen worden. *Niet wandelende, als onwijze, maar als wijze, en*

met voorzichtigheid, de bekwame tijd uitkopende. Ef.5:15/16 en Col.4:5. De tijd van de genade voornamelijk wel waarnemende, om niet onze rampzaligheid door allerlei gruwelwelen, maar onze *zaligheid* uit te *werken met vreze en beven*, volgens Phil.2:12. Met de verzekering, dat wij anders niet *ontvlieden zullen, als wij op zo'n grote zaligheid geen acht nemen.* Hebr.2:3.

Betreffende ook *onze naasten*; op die hebben wij zo acht te geven dat die door ons gedrag niet bedroeft noch geërgerd, maar veel eer gebeterd en gesticht worde. Want wij moeten *najagen, hetgeen tot stichting onder elkaar dient.* Rom.14:19. En terwijl het *wee* bedreigd wordt over degenen door wie *de ergernissen komen*, en het *beter ware, dat een molensteen gebonden ware aan de hals* van degenen die de *gelovigen ergert en hij verzonken ware in de diepte der zee.* Matth.18:6/7. Zo is het noodzakelijk dat wij onze naasten niet ergeren, maar hem met woorden en werken en onze hele wandel stichten.

Deze drie dingen, die ons doorgaans in Gods Woord aanbevolen worden, zien wij na elkaar in een nette orde aangewezen door onze Apostel *Petrus*, in de stof die wij hier onder handen hebben: want 9^e evers heeft hij zijn gelovigen geleert, hoe zij op *God* moesten zien en Zijn eer, *verkondigende Zijn deugden*, als Die hen geroepen had *uit de duisternis tot Zijn wonderbaarlijk licht.* In het 11^e vers heeft hij vermaant, hoe zij *op zichzelf* acht moesten geven, om zich te *onthouden van de vleselijke begeerlijkheden, die krijg voeren tegen de ziel.* Nu in dit 12^e vers toont hij, dat zij ook hebben te letten *op hun naasten*, om die niet door een kwaad leven en ongeregelde wandel te ontstichten, maar veel meer door een *eerlijke wandel te stichten*, tegemoetziende dat, dat ook tot *verheerlijking* van God zou dienen. Zo spreekt hij daarvan in de tekst: En houdt uw wandel eerlijk onder de Heidenen, enz.

In het voorgaande hebben wij gezegd, dat de Apostel in deze twee verzen 11. En 12. Doende is om zijn gelovigen op te wekken tot een *voorzichtige wandel* onder de *Heidenen*, bestaande in een *afmaning* van enig *kwaad*, die wij gehad hebben in het voorgaande vers; en in een *aanmaning* tot enig *goed*, die ons voorkomt in dit vers. In het voorgaande vers heeft de Apostel orde op zaken willen stellen op de *inwendige mens* en *de ziel*; Hier geeft hij een les die de *uitwendige mens* of uiterlijke omgang van de mensen en zijn *lichaam* betreft.

In deze aanmaning, die niet van de afmaning in het voorgaande vers moet afgescheiden worden, maar daaraan onmiddellijk geknoopt wordende door het

woordje *EN*, hebben wij nader aan te merken;

1. Het voorstel.
2. De nadere bevestiging.

1. Het voorstel in deze woorden: *Houdt uwe wandel eerlijk onder de Heidenen*. Hier spreekt de Apostel van *Heidenen*, en hij wil dat deze zijn gelovigen *onder die Heidenen* hun *wandel eerlijk* zullen *houden*.

1.1. Wat de Heidenen betreft; daarvoor verstaan wij zulke mensen, die zonder de rechte kennis van God en zonder de ware religie levende, alleen de dwaze inzettingen van hun voorvaderen volgen. Wij zeggen niet, dat het zulke mensen zijn die helemaal zonder kennis van Gods en religie zijn, maar die de *rechte* kennis Gods die tot de zaligheid leidt niet hebben. En zo stelt dit woord een onderscheid tussen mensen die de ware kennis Gods hebben, en tussen mensen die ze niet hebben. Dit onderscheid is eerst en voornamelijk gezien in de tijd van Abraham, toen hield God zijn religie alleen bij enige weinige huisgezinnen, die mede een Heiden en afgodendienaar zijnde van God geroepen werd en opgenomen tot het genadeverbond. Volgens Gen.12:15/17. Met uitsluiting van alle andere volken, welke Heidenen genoemd worden, om dat ze tot dat genadeverbond niet zijn aangenomen, maar van God gelaten in de slaat der natuur. Dit is te zien uit hetgeen Mozes tot Abrahams geslacht zegt. Deut.7:6. *u heeft de HEERE, uw God, verkoren, dat gij Hem tot een volk des eigendoms zoude zijn uit alle volken, die op den aardbodem zijn*. Waar meteen geleerd wordt, dat alle andere volken die van Abraham niet afkomstig waren, Gods eigendom niet waren; Zie ook Ps.147:19. Vervolgens als van Heidenen, hier en elders gesproken wordt, zo verstaan wij daar voor die volken die uit Noahs kinderen voortgekomen en tot allen tijden door over de ganse wereld verspreid zijnde gebleven zijn en nog blijven buiten de ware Religie en Godsdienst; en om Paulus woorden te gebruiken, *die zijn zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israëls, vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende en zonder God in de wereld*. Ef.2:11/12. Voor Christus tijden, zijn het die alle geweest, die de Joodse religie niet beleden; en na Christus tijden, die de christelijke religie niet belijden; en zo is het dat Joden en Heidenen doorgaans tegen elkaar gesteld worden. En van zulke Heidenen moeten wij het verstaan, als er gesproken wordt van de *roeping der Heidenen*, die na Christus Hemelvaart begonnen is, en welke door de genade Gods tot ons

Nederlanders, die uit *Jafets* linie zijn, ook gekomen is, tot Christus geroepen en bekeerd zijnde. En van zulke *Heidenen* spreekt *Petrus* hier ook, in tegenstelling van de *Joden*; hetwelk een duidelijk bewijs is dat de Apostel eigenlijk deze zijn brieven niet geschreven heeft aan de *Heidenen*, maar aan de *Joden*, die in de *verstrooiing* waren, zoals ook *Jacobus*, die in het begin van zijn brief uitdrukkelijk noemt de *twaalf stammen*, die in *verstrooiing* zijn.

1.1.2. Onder deze *Heidenen* wil de Apostel dat de *Joden* hun *wandel eerlijk* zullen *houden*. Van het Griekse grondwoord, *wandel*, is gesproken in 1 Pet.1:15. En daarvoor wordt verstaan het gehele gedrag en omgang van de mensen, welke *eerlijk* moet zijn. Het Griekse grondwoord dat hier gevonden wordt, wordt ook wel vertaald met *schoon*, *treffelijk*, *goed*, en ook *eerlijk*, als het van des mensen doen en laten gezegd wordt; zoals wij ook zo vinden, Rom.12:17. en 2 Cor.8:21. Als *Jozef* van *Arimathea* een *eerlijk Raadsheer* genoemd wordt. Marc.15:43. Zo wordt daar het grondwoord gevonden dat vertaald wordt met, als of men zei, een man die een goede gedaante heeft, dat is die *geschikte* en *goede manieren* heeft; zoals het ook van *eerlijke vrouwen* gebruikt wordt. Hand.13:50 en 17:12. Als *Paulus* vermaant, dat wij *bedenken* zullen, *al wat eerlijk is*. Phil.4:8. Zo is daar het grondwoord gebruikt wat betekend zoveel als iets dat *iemand wel voegt en betamelijk* is, wat overeenkomt met de plaats die hij bekleedt en met de deftigheid van zijn persoon zoals hij zich gedraagt in zijn gedrag en belijdenis. Nog eens als *Christus* het hart van een gelovig en wedergeboren mens, Luc.8:15, noemt, een *eerlijk hart*, daar vinden hetzelfde woord dat wij hier in onze tekst hebben, en geeft een *deugdelijke goedheid* te verstaan. Zo dat wij uit deze aanwijzingen al konden vernemen wat over een *eerlijk* of een *eerlijke wandel* te zeggen is, namelijk: Zij bevat dat *betamelijke* en *geschikte gedrag*, die met de *waardigheid* van iemands *persoon*, staat of *bediening* of *beroep* overeenkomt; zodat men zich wacht iets te doen, in *gelaat*, *woorden*, *gewaad* en *werken*, wat daartegen zou strijden of onze persoon en dienst verachtelijk maken en anderen oorzaak van opspraak en lastering te geven. De Apostel *Paulus* spreekt in 2 Cor.8:21. Van tweeërlei *eerlijk*, dat men heeft *te bezorgen voor de Heere* en *voor de mensen*. Dat *eerlijke*, dat men *voor God* te bezorgen heeft, is *Godsdienstig*, en heeft inzonderheid in het hart plaats, als dat niet geveinsd is, maar oprecht en eenvoudig; zoals dat in *Nathaniël* was. Joh.1:47. Dat *eerlijke* dat men voor mensen te bezorgen heeft is *burgerlijk*, en wordt gezien van ons mensen in ons uitwendige gedrag, toe wij zo even nader beschreven

hebben.

Hoewel onze *Petrus* die eerste soort van een *eerlijke wandel* hier niet wil uitsluiten, zo spreekt hij nochtans eigenlijk van de tweede, omdat hij nadrukkelijk zo'n *eerlijke wandel* vereist, die onder andere mensen, onder de Heidenen, moest bespeurd worden. Verder kunnen wij deze eerlijke wandel aanwijzen:

Eerst ontkennende wijze, met Paulus woorden uit Rom.13:13. Zeggende dat ze niet bestaat in brasserijen, en dronkenschappen; niet in slaapkamers en ontuchtigheden, niet in twist en nijdigheid, en vers 14, en het vlees niet te verzorgen tot begeerlijkheden.

Daarna bekennde wijze; als:

1.1.2.a. *In het gelaat*, bestaande in een zedig wezen in het aangezicht en in een gevoeglijk bestuur van de bewegingen van de leden van ons lichaam.

1.1.2.b. *In woorden*, als *geen vuile reden gaat uit onze mond; maar goede reden tot nuttige stichting*. Ef.4:29. *Geen zot geklap of geklets¹, maar dankzegging*. Ef.5:4.

1.1.2.c. *In gewaad*, als men zijn kleding heeft *gelijk het de Heiligen betaamt*.

1.1.2.d. *In alle andere werken*, die ons eerlijk beroep aangaan, zodat wij ons leven zo aanstellen onder de mensen, dat niemand iets heeft, dat hij met waarheid in ons zou kunnen bestraffen; wat de Heilige Schrift noem *onberispelijk* te zijn: als in Luc.1:6 en Tit.1:7.

En deze *eerlijke wandel* is het, die Petrus hier van de Joden vereist, een dat wel voornamelijk vanwege de constatering dat ze onder de *Heidenen* leefden, bij wie een *oneerlijke wandel* en grote buitensporigheid gevonden werd, zoals te vernemen is in 1 Pet.4:3. En zo wil dan de Apostel, dat ze hoewel ze onder de *Heidenen* leefden zij niet alleen zich dat heidense leven niet *gelijkvormig* moesten worden, waartegen hij gewaakt heeft. 1 Pet.1:4. En in dit direct voorgaande vers, maar ook daar boven hun *eerlijk, wel geschikt* en betamende hun roeping en *belijdenis*, moesten gedragen: Zij waren nu tot Christus en zijn Evangelie gebracht, waarvan de *Heidenen* noch vervreemd waren, zo moesten ze dan *wandelen waardiglijk het Evangelie van Christus*. Phil.1:27. Zij waren *geroepen uit de duisternis*, waar de *Heidenen* nog in waren, en overgebracht tot Gods *wonderbaar licht*, zo moesten ze dan *wandelen, als kinderen des lights*. Ef.5:8. Zij waren van *God ontfermd* zijnde, tot *Gods volk* geworden, wat de *Heidenen* noch

¹ Geckerye

niet waren, zo moesten zij zich dan ook als Gods volk, in alle heiligheid en eerbaarheid gedragen.

Doch wij moeten niet menen dat deze les alleen deze Joden zou betreffen, maar zij is een algemene waarheid; Zij raakt ons ook. Daarom vinden wij dat op andere plaatsen ook bevolen. *Bezorg hetgeen eerlijk is voor alle mensen*, vermaand Paulus in Rom.12:17. En wederom in Rom.13:13. *Laat ons, als in de dag, eerlijk wandelen*. Voorts, *broeders*, zegt dezelfde Apostel. Phil.4:8; *Al wat waarachtig is, al wat eerlijk is... datzelfde bedenkt*. En zoals dit *voor alle mensen moet geschieden*, zo bijzonder voor hen onder welke men als vreemde verkeert en omgaat; zoals dit eigenlijk Petrus oogmerk hier ter plaatse is en ook Paulus dat beoogt als hij zegt in 1 Thess.4:12. *Op dat gij eerlijk wandelt* (namelijk door *stil te zijn, uwe eigen dingen te doen en te arbeiden met uw eigen handen*, vers 11.) *bij degene, die buiten zijn*, dat is, buiten de gemeenschap van de Christelijke kerk; waarmee overeen komt die vermaning in Col.4:5. *Wandelt met wijsheid* (tot wijsheid behoort ook dit eerlijk) *bij degene, die buiten zijn*. Paulus en zijn mede Apostelen stelden hen daarna *vertrouwende*, dat zij een *goede consciëntie* hadden, *als die in alles wilden eerlijk wandelen*, Hebr.13:18. Zie ook 2 Cor.8:21. tevoren bijgebracht.

En toch terwijl zeggen niet genoeg is, zo geeft Petrus van deze zijn vermaning.

2. Een nader bevestiging in de overige woorden van dit vers, waar in twee redenen gegeven worden waarom zij hun wandel eerlijk onder de Heidenen moesten houden.

2.1. De eerste reden ziet op de Heidenen, onder wie zij verstrooit waren;

2.2. De andere reden, ziet op God. Beide zien ze op de bijzondere vrucht en nuttigheid, die uit zulken eerlijke wandel ontstaan zou.

2.1. De Reden, die zijn opzicht op de Heidenen heeft, bestaat daarin; dat die door zulke eerlijke wandel overtuigt zou worden uitgedrukt in deze woorden: *Opdat in hetgeen zij kwalijk van u spreken, als van kwaaddoeners, zij uit de goede werken, die zij in u zien*, ect. Om de nuttigheid en vrucht van hun *eerlijke wandel*, duidelijker en krachtiger voor te stellen, toont de Apostel vooraf wat zij van de *Heidenen* hadden uit te staan en te lijden; en daarop, waarin zij hun evenwel hun *eerlijke wandel* hadden te betonen.

2.1.a. Hetgeen zij te lijden hadden, was dat de Heidenen *kwalijk* van hen *spraken, als van kwaaddoeners*. Wat het eigenlijk te zeggen is, is van iemand

kwelijk te spreken, zoals het grondwoord altijd zo vertaalt gevonden wordt, is uit het woord zelf gemakkelijk te vernemen; namelijk met alleen niet goed van hem te getuigen, maar ook zo van hem te speken dat zijn goede naam gelasterd en zijn eer benadeelt wordt; Hetzij dat het geschiet in iemands tegenwoordigheid, dat eigenlijk *lasteren* is; Hetzij in iemands afwezigheid dat eigenlijk *achterklap* is; van dit laatste spreekt eigenlijk Petrus hier, om dat het Griekse grondwoord hier dat meebrengt zijnde een *achterklapper*, en achterklap. Zulke *achterklappers* en *kwaadsprekers* waren de Heidenen ten opzichte van de Joden, welke Joden door hen als *kwaaddoeners* geacht werden, en zo van hen spreken als van *kwaaddoeners*.

Er zijn verschillende uitleggers die dit tot verschillende zaken brengen, waarin de Joden, nu *Christenen* geworden zijnde, als kwaaddoeners, gerekend werden.

- Zoals dat sommige het daartoe brachten dat zij de Christenen beschuldigden dat zij mensen vlees aten;

- Anderen, dat zij toverkunsten oefenden, zoals Christus van hen horen moest dat Hij een tovenaer was en zwarte kunstenaar.

- Anderen dat zij in hun samenkomsten gemengde bijleggingen gebruikten zonder onderscheid;

- Anderen wederom dat ze de oorzaak waren van alle onheilen die de wereld overkwamen; enz.

- Doch wij oordelen dat het niet nodig is dit kwalijk spreken, als van kwaaddoeners, tot enige bijzonderheden te brengen ofte bepalen; maar dat het in het gemeen zeer goed kan verstaan worden van zulke *lasteringen*, die zij als Christenen moesten horen en verdragen, hetzij in dit punt of dat punt. Wij hebben reeds uit het vorige verstaan dat *Heidenen* die mensen waren, die noch de zaligmakende kennis van God en Christus niet hadden; ziende dan dat de Joden, nu Christenen zijnde met hen in hun Godsdienst niet wilden samenspannen, zo lasterden zij dezelve; of vernemende dat ze zich die heidense manier van leven niet wilde gelijkvormig worden, hen daarover kwamen te belasteren, zoals *Petrus* dat verder leren zal in 1 Pet.4:4. Het ging met hen dan zoals het gaat met mensen die heden ten dagen nog, of van verschillende religie en Godsdienst zijn; of van een verschillende manier van leven; de ene God dienende en de andere de wereld dienende, waaruit dan wel wederzijdse smaadredenen en vijandschappen ontstaan: want *een ongerechtig man is de rechtvaardige een gruwel, maar die*

recht van wegen is, is de goddelozen een gruwel. Spr.29:27. Met één woord om dat ze Christus beleden en Zijn leer aangenomen hadden, daarom moesten ze onder de *Heidenen* als *kwaaddoeners* geacht worden, en onderworpen zijn aan hun *kwaad spreken*. En dit was geen wonder: om dat de heidenen Christus niet kenden, ja kwalijk van Hem als een *kwaaddoener* spraken, mogelijk zijnde dat spreken van de Joden in Joh.18:30. *Indien deze geen kwaaddoener ware*, ect. Onder de heidenen verspreid geworden, en zo kwam dat kwaad ook te vallen op Christen belijders en navolgers. Zo zien wij als in het voorbijgaan:

Dat het *lot van de Christenen in deze wereld, kwaadspreken, lastering en dergelijke smaadheid onderworpen kan zijn, ja gerekend te worden als uitstekende kwaaddoeners*. Namelijk van de goddeloze en onbekeerde mensen. Zo was het hier met deze bekeerde *Joden*; wat Petrus herhaalt in 1 Pet.3:16. Onze Zaligmaker geeft dat ook te verstaan. Matth.5:11. Waar Hij toont dat Zijn navolgers onderworpen zouden zijn, dat de *mensen* hen zouden *smaden en ligende alle kwaad* van hen *spreken, om Zijner wil*. Dit werd ook vernomen ten tijde der Apostelen, als men kwaadsprak van de weg des Heeren voor de menigte. Hand. 19:9. Paulus kon van zichzelf getuigen, 2 Tim.2:19. Dat Hij om het Evangelie *verdrukkingen leed tot de banden toe, als een kwaaddoener*. Hierin hebben God en de boze een verschillend oogmerk:

- *God*, Die dat toelaat heeft dit oogmerk om in dit opzicht Zijn kinderen, het *beeld Zijns Zoons gelijkvormig* te maken, en hen ten aanzien van hun *genade* te beproeven.

- De boze, die dit de vromen aan doen, hebben dit oogmerk om hen daar door het Evangelie van Christus verachtelijk te maken voor het oog van de wereld en andere van Christus en Zijn waarheid terug te houden; hetwelk zij niet beter kunnen doen, als *kwalijk te spreken* van hun belijders en hen *kwaaddoeners* te noemen.

Het welk ons kortelijk daartoe dienen moet:

- *Ten eerste*, om niet moedeloos te worden als wij dit vernemen, of aan onszelf of aan onze medegelovige. Wij stellen dit voor vast, dat het noch dagelijks Christus navolgers te beurt vallen kan, waarvan de wereld *kwalijk spreekt* en die zo uitmaakt als of ze niet een stro waardig waren, ja niet waardig dat ze langer leven, zoals Paulus dat eens moest horen. Hand.22:22. Doch als dit iemand overkomt, die denk dan dat hij de eerste niet is geweest en ook de laatste niet wezen zal.

Christus zelf, zijn Hoofd, en andere vrome, die voor hem geweest zijn heeft hij tot voorbeelden. Geen goddeloze, geen duivel zal met kwaadspreken zoveel teweegbrengen, dat Gods of Christus liefde, in haat zou veranderd worden.

- *Ten tweeden*, om goede zorg te dragen:

Aan de ene kant, dat wij deze *Heidenen* daarin niet navolgen, dat is de vromen niet ten onrechte met *kwalijk spreken* beladen noch als *kwaaddoeners* aan te merken waar ze in de daad *goed doen*. Dit verbiedt Jacobus ons in Jac.4:11. *Broeders, spreekt niet kwalijk van elkander. Die van zijn broeder kwalijk spreekt en zijn broeder oordeelt, die spreekt kwalijk van de Wet en oordeelt de Wet.* Wij hebben onze tong daarom in de schepping van God niet ontvangen, maar tot een geheel ander einde; en zo wij die tot dat doel gebruiken, dan is *die ontstoken van de hel*. Jac.3:6. Ons *Christendom* laat dit ook niet toe. Christus zei eens, Matth.9:39. *Daar is niemand, die ene kracht doen zal in Mijn naam en haastelijk van Mij kwalijk zal kunnen spreken.* Zo mogen wij daaruit besluiten: Als hij niet kwalijk van Christus zal kunnen spreken, die slechts enige kracht en wonderwerk in Zijn naam doet, veel minder hij, die de *kracht* van Christus in zichzelf tot een geestelijk *leven* en *wedergeboorte* zal ontvangen hebben. En om dat wij ons voor zulke uitgeven, zo hebben wij ons daarvoor te wachten. Wij spreken ook kwalijk van Christus alge wij van Zijn Evangelie en dezelfs belijders *kwalijk spreken*.

Aan de andere kant hebben wij er zorg voor te dragen, dat wij onder dit kwalijk spreken van de goddeloze en onbekeerde mensen, altijd met een *goede consciëntie* voor God zoeken te wandelen, zoals *Petrus* zelf ons dit als een gediensig middel voorschrijven zal in 1 Pet.3:16. En dat wij standvastig in de weg der godzaligheid zoeken voort te gaan, zoals ons dit zelve verder voorkomt in het vervolg van dit vers, waar in de Apostel deze zijn gelovigen toont dat hij niet tegenstaande zulks *kwalijk spreken*, evenwel hun godzalige en *eerlijke wandel* hadden te volbrengen en te vertonen in goede werken.

2.1.b. Het tweede dan waarin een *eerlijke wandel* moet vertoond worden, is dat zij hun *goede werken* zouden laten zien. Hij spreekt hier van *goede werken*, die niet alleen in zichzelf *goed* waren, maar ook *goed* opeen rechte wijze, die van hen gedaan werden *tot Gods eer*, uit een *waar geloof* en naar *het voorschrift* van Gods *Wet*; want dat zijn de drie dingen die een werk goed en God behaaglijk maken. En als de Apostel gesproken hebbende van de *wandel eerlijk te houden*, en daarop terstond zo spreekt van *goede werken*, zo geeft hij daarmee duidelijk te

verstaan, dat een eerlijke wandel gelegen is in de oefening van *goede werken*; Waarom ik oordeel, dat goede werken volgens de Griekse tekst, eigenlijk ook genoemd worden *eerlijke werken*. Tit.3:8. Zijnde datzelfde *acjectivum*, dat hier in de tekst, *eerlijke wandel*, gevonden wordt; Zoals nog verder blijkt, als *Petrus* zo van de *goede werken* spreekt dat andere mensen dat *in ons* moeten zien: *werken, die zij in u zien, of die zij in u zullen gezien hebben*. Onze *goede werken*, voor zover die hun begin nemen uit een gelovig hart, zijn niet zichtbaar voor het oog van de mensen, maar alleen voor het oog van God, voor Wie alleen het hart open legt; maar voor zover die in enige prijzenswaardige dadendelikheden uitbreken zo zijn ze ook zichtbaar voor het oog van de mensen. Hierom worden ook onze goede werken *een licht* genoemd. Matth.5:16. Hetwelk op de *kandelaar* gesteld zijnde, *gezien* kan worden van anderen die daar dichtbij zijn. En zo is het dat *Petrus* ook de *goede werken* aanmerkt, dat is voor zover die onder en in het oog van de Heidenen kwamen, en zij uit die goede werken moesten oordelen, dat hun *wandel eerlijk* was.

Doch hier onder moet nu nog wat meer verstaan worden, want dit is *Petrus* oogmerk met openlijk, dat de *Heidenen* alleen de eerlijke wandel en *goede werken* van de Christenen zouden zien, maar dat zij daaruit overtuigd zouden worden van hun *kwalijk spreken*, en beschaamd worden dat ten onrechte van hen als van *kwaaddoeners*, geoordeeld hadden. Dit noemt *Petrus* in vers 15. *Weldoende de mond te stoppen aan de onwetendheid van de dwaze mensen*. En 1 Pet.3:6. *Beschaamt te worden, die onze goede wandel in Christus lasteren*.

Laten wij nu wederkeren tot hetgeen wij begonnen hebben in het begin van het *tweede deel*; waarin wij zeiden dat de Apostel hier twee redenen geeft waarom zij hun wandel eerlijk moesten houden onder de Heidenen waar van de eerste deze is: Om dat zo'n eerlijke wandel zijn bijzondere nuttigheid onder hen had, als zij daardoor overtuigt en beschaamt zouden worden van hun boos bedrijf. Ja in plaats van *kwaad te spreken*, zouden gebracht worden tot *goed te spreken*, en in plaats van *haat*, liefde en genegenheid te betonen; Door hun goed doen en goede werken zouden ze hen tot betere gedachten brengen. Zoals dan door onze *eerlijke wandel*, de vromen worden verheugd en opgewekt en versterkt; zie 3 Joh.:4. En Hebr.10:24. Zo is het ook dat onbekeerde mensen daardoor zullen worden overtuigd, *of van hun boosheid of van de waarheid van Leer: of tot bekering gebracht of tenminste buiten onschuld gesteld*. Het wordt verhaalt van de

heidense *Plinius Secundus*, dat hij onder de Keizer *Trajanus*, vernemende de *eerlijke wandel* van de Christenen, in laats van hen uit te roeien, werd gedwongen, hen te prijzen over hun hun loffelijke deugden en daden. Dit is dan de eerste reden.

2.2. De *tweede reden*, die zijn opzicht op God heeft, is in deze woorden: *God verheerlijken mogen in de dag der bezoeking*. Hier spreekt de Apostel van *God te verheerlijken*, en dat in de dag der bezoeking.

2.a. *God te verheerlijken*; Daar is een *verheerlijking*, die *van God afkomt*, en die *aan God geschied*. De *verheerlijking*, die *van God afkomt*, bestaat in iemand eer en heerlijkheid toe te brengen. *Zo heeft Christus Zichzelf niet verheerlijkt, om Hoogepriester te worden*, maar Die tot Hem gesproken heeft; *Gij zijt mijn Zoon*, ect. Hebr.5:5. En zo hebben wij verstaan uit 1 Pet.1:21. Dat God zijn Zoon *opgewekt* hebbende *uit de doden*, *Hem heerlijkheid gegeven*. En in deze zin worden ook de *uitverkorene*, *geroepen en gerechtvaardigend van God verheerlijkt*. Rom.8:30. De *verheerlijking*, die aan God geschied, bestaat in Zijn heerlijkheid erkennen, Zijn eer groot te maken en daarvan te roemen bij en onder anderen. En zo is het dat al het schepsel, eenieder in zijn mate, *God verheerlijken* moet; en dat is het wat ons dikwijls in de Evangelische historie voorkomt, dat het volk of de schare *God hebben verheerlijkt*. Van de *herders* lezen wij in Luc.2:20. *Dat zij wederkeerden, verheerlijkende en prijzende God over alles*. En in deze zin moeten wij het ook opvatten in de tegenwoordige tekst. Waarin gesproken wordt van *God te verheerlijken*, dat voortkomen zou van de *kwalijk sprekers*, die Gods eer erkennen en roemen of groot maken zouden. En als dit *God te verheerlijken* samengevoegd wordt met de *goede werken*, zo-even tevoren genoemd, zo wordt daarmee niet moeilijk aangewezen, dat onze *goede werken* strekken tot *verheerlijking* van onze God; niet alleen voor zover wij zelf die doen, zoals ook Christus dat leert. Joh.15:8. *Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vruchten draagt*. En Paulus Phil.1:11. *Vervult met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn tot heerlijkheid en de prijs Gods*. Maar ook voor zo ver die andere mensen God doen verheerlijken; Zoals daar het woord van onze Zaligmaker op slaat: Matth.6:16. *Laat uw licht also lichten voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, Die in de hemelen is, mogen verheerlijken*. En zo vat Petrus het hier ter plaatse eigenlijk ook op, dat de *goede werken* van Christenen, de Heidenen God doen verheerlijken, zoals nu verder vernomen kunnen worden, nadat wij eerst behandeld zullen

hebben wat er verstaan wordt door:

2.b. *De dag der bezoeking*. Dit kan niet verstaan worden van de *dag des oordeels*, wanneer onderzoek zal gedaan worden van een ieders werk; om dat de Apostel spreekt van zo'n tijd waarin *de goede werken* van de Godzaligen gezien worden tot stichting en zaligheid van kwaadsprekers. Daarom, brengen sommige deze *dag der bezoeking* tot de mensen, en wel voor zover zij nauwkeurig *opzicht* nemen op het leven en wandel der Christenen, zoals dit Griekse grondwoord zijn oorsprong neemt van, dat *opzicht hebben* en *toezien* betekent, en dat in deze zin: Als de *kwaadsprekers* nader onderzoek zouden doen aangaande het gedrag van degene, die zij voor *kwaaddoeners* uitmaken, zo zouden zij in hen *goede werken* bevinden, waardoor zij niet alleen beschaamt zouden worden, maar ook hun onschuld of onnozelheid bekennde, God zouden prijzen en *verheerlijken*. Deze verklaring kan hier wel plaats hebben; Hoewel wij met andere uitleggers liever deze *dag der bezoeking* brengen tot God; Die dn mensen op tweeërlei *bezoekt*, of in ongenade of in genade. God bezoekt *in ongenade* en *toorn*, als hij iemand straft over deze of gene overtreding. Zo hebben wij het in het tweede gebod. Exod.20:5. En een duidelijke plaats hebben wij hiervan, die meteen dit bezoeken van God verklaart. Ps.59:6. God Israëls, ontwaakt, om al deze Heidenen te bezoeken, en zijt niemand van hen genadig. Zie ook Jes.13:11 en 24:21/22. Zo vinden wij daarom dat gesproken wordt van een tijd der *bezoeking Gods*. Jer.6:15 en 8:12 en 10:15. Van een *jaar der bezoeking*. Jer.11:23 en 48:44. Van de *dag der bezoeking*. Jes.10:3 en Hos.9:7. En zo vatten sommige uitleggers het op, verstaande voor deze *dag der bezoeking*, een dag van *tegenspoed* en *moeilijkheid*; Hetzij dat God die zal brengen over de *kwaadsprekers*, die daar door tot betere gedachten zouden komen; Hetzij dat God die zou brengen over deze Christenen zelf, waarin zij evenwel hun geduld en lijdzaamheid oefenende zonder tegen God te murmureren, die *kwaadsprekers* zouden beschamen en de mond stoppen, en zo eerder gebracht worden tot erkenning van Gods goedheid, dan meer aangedreven te worden tot kwaad te spreken. Als iemand deze verklaring ook behaagd, die dan dezelve houden. Doch naar ons denken is het zo beter: God *bezoekt* ook *in genade* en gunst, als Hij iemand beschermd² en weldoet: Zie Gen.21:1. Ps.80:15 en Luc.1:68. Waar meteen aangewezen wordt hoedanig dat bezoeken van God is: *De Heere heeft zij volk*

² Bezorgd

bezoekt en verlossing teweeggebracht. En vers 78. Zo vinden wij ook de *tijd der bezoeking*. Luc.19:44. Welke de inwoners van Jeruzalem niet *bekend* was; Wat betekent, de tijd waarin God hen Zijn genade had aangeboden en Christus onder hen predikte, om hen tot bekering te brengen. Zo hebben wij ook de dag der bezoeking te verstaan, waarvan Petrus hier spreekt. Hij wil dan dit zeggen: Als God deze *kwaadsprekers* en *lasteraars* eens genadiglijk zal *bezoeken*, de genade van de bekering hen krachtig toebrengende, dan zullen hun ogen geopend worden, en zij zullen zien hoe onrecht zij de Christenen bezwaard hebben, en zij zullen redenen vinden om God voor Zijn genade, aan henzelf bewezen te *verheerlijken* en groot te maken. Duidelijker:

Deze Heidenen waren niet alleen zonder *kennis* van de ware God en van Christus, zittende in *duisternis*, maar ook doende de werken der *duisternis*, *kwalijk sprekende* van Gods volk, *als van kwaaddoeners*, in welke koers van het leven zij God hunner Schepper onteerden; Maar als de tijd zou aankomen, dat God ook hen zou aanzoeken of bezoeken door Zijn genade tot bekering, dan zouden zij God mede verheerlijken en *Zijn deugden verkondigen*, die hen uit *onwetendheid* tot *kennis*, en uit *duisternis* tot het *licht* gebracht zou hebben; En zo zouden zij *eendrachtelijk met één mond de God en Vader van onze Heere Jezus Christus verheerlijken*. Rom.15:6. Waartoe, als een uitwendig middel dienen zou, de *eerlijke wandel* van de Christenen *onder de Heidenen*.

De kracht nu van deze tweede reden van de Apostel bestaat hierin: Hetgeen dienen kan tot verheerlijking van God, dat moet niet nagelaten, maar wel bevestigd worden. Maar als gij uw wandel eerlijk houdt onder de Heidenen, dat zal dienen tot *verheerlijking Gods*, als Die een dag van bezoeking in genade over hen brengen zal; Daarom zo moet gij uw wandel onder hen eerlijk houden.

Doch wat de Apostel de verstrooide Joden hier voorschrijft, dat raakt ook ons, voor zover wij op onze wandel hebben te letten, dat anderen, die buiten ons zijn en verscheiden van religie daardoor niet afgeschrikt, maar eerder gelokt en getrokken mogen worden; En zal dat zo met ons zijn, zo moet onze *wandel eerlijk* aangesteld en altijd zo gehouden worden; Want dan zullen anderen onze *goede werken*, een bewijs van onze *eerlijke wandel*, in ons zien en daardoor tot overtuiging en beschaming gebracht worden, ja tot *verheerlijking* van God *in de dag* van hun genadige *bezoeking*. Vervolgens om deze zelfde redenen hebben wij ook eerlijk te wandelen onder degene waaronder wij verkeren en leven.

Klacht.

Hoe is het dan te beklagen, dat in het *Christendom* zo weinig deze *eerlijk wandel* gevonden wordt, en die ze tevoren wel hebben gehad en die niet *houden*. Waarheen wij ook verkeren, wij menen dat wij overal genoegzame bewijzen zullen vinden van het tegendeel. Laat ons maar onze gedachten brengen tot hetgeen boven in de verklaring gezegd is. Daar hebben wij gezegd, dat een *eerlijke wandel* niet gevonden wordt in *brasserijen* en *dronkenschappen*. Uit Rom.13:13. Maar waar en wanneer worden *brasserijen* en *dronkenschappen* vernomen, zoals onder ons heden ten dage; waar in de vriendschap en welkom³ aan iemand niet gerekend wordt voordat hij helemaal dronken is, en zijn mond en voeten niet goed weet te gebruiken, maar erger als een beest wordt. Zulke zijn onder dat soort van mensen, die de *buik* tot hun *God* maken. Phil.3:19. Ook wordt ze niet gevonden in *slaapkamers* en *ontuchtigheden*; vervolgens, alle *hoereerders*, *overspelers*, *ontuchtige*, ect. Ook die *hoerenhuizen* dulden en houden, houden hun *wandel* niet *eerlijk*, en die zo hun werk daarvan maken om het *vlees te verzorgen tot begeerlijkheid*. Wat *Salomo* in zijn tijd bemerkte van de *vreemde vrouw en verstandeloze jongeling*. Spr.7:5 ect. Dat gebeurt nog wel dagelijks. Nog eens volgens Rom.13:13 wordt een *eerlijke wandel* niet gezien in twist en nijdigheid; maar als men nu onder velen deze *eerlijke wandel* hier aan toetsen zou, waar zou die te vinden zijn? Wanneer de grootste verdeelheden en kiften⁴, die van woorden dikwijls uitbreken tot dadelijkheden, bespeurd worden, en men niet met goede ogen kan aanzien, dat de zon van Gods gunst in de vensters van onze naasten schijnt. Doch we moeten verder;

Boven in de verklaring hebben wij deze *eerlijke wandel* aangewezen te bestaan in *het gelaat*, in *woorden*, in *gewaad* en alle *andere werken*, maar als wij ook deze bijzonderheden eens beter willen onderzoeken, zal dat dan heden ten dage een *eerlijke wandel* zijn:

- Als men het *gelaat* aanmerkende, het hoofd bevindt zo los te staan als een weerhaan en alsof het dreigde af te vallen, of zoals de dochteren Sions beschreven worden. Jes.3:16. *Daarom dat de dochteren van Sion zich verheffen, en gaan met uitgestrekte hals, en lonken met de ogen, al gaande en trippelende daarhenen*

³ Onthaal

⁴ Kijvagien

treden, en alsof haar voeten gebonden waren. Hiertoe behoort ook las men, hetzij in *droefheid*, hetzij in *blijdschap*, zeer uitgelaten zich vertoont, niet wetende de maat te houden. Letten wij op de *woorden*, die gesproken worden, die zijn zo ongezoeten en goddeloos, dat een eerlijk oor daarvan zich moet afkeren; want hoeveel *vuile, rotte en stinkende* redenen worden er gehoord onder Christenen, die als een heiden zelf die voortbrengt zich schamen zou.

- En merken wij het *gewaad* en *kleding* aan, dan zal men bij vele de grootste veranderlijkheid bevinden; daar zal geen nieuwe mode opkomen, die uit andere landen overgebracht wordt, of eenieder wil de eerste zijn om die na te volgen; waardoor het dikwijls gebeurt, dat de mens zichzelf niet is, maar een wanschapstel wordt en wel als een Kermispop, ja als een zot of zottinne mag aangezien worden. Hieruit ontstaat het, dat de eerlijke of eerbare leden die behoren bedekt te worden, ongedekt zich vertonen, als uitdrukkingen van de IJdelheid des harten; En hiertoe heeft men nog altijd geld voor over. Ja dit komt zover dat dit *gewaad* en soort van *kleding*, in Gods huis zelfs gebracht wordt; en zo toostte wereld in te Kerk gezien.

- Zien wij eindelijk op de andere werken, die zijn van datzelfde soort en gewicht als men die niet verricht na de regel van Gods Woord, maar naar de zwier van de wereld. N.B. Deze dingen noemen wij slechts; breder en krachtiger aanwijzing is te zien in Visscheri Zedekunst, over Rom.12. in 4. Pag. 545-550.

Nu zodanige en allen die daarmee gemeenschap hebben, zijn het die onder deze onze rechtvaardige *klacht* komen, wanneer die hunnen wandel niet *eerlijk*, niet *deftig*, niet *stichtelijk* houden, maar oneerlijk, schandelijk en ergerlijk; en die noch weinig vragen, of hunne wandel eerlijk of oneerlijk is, als zij maar mogen geraken tot hun voorgesteld einde en oogmerk, als tot hoge *bediening*, grote *eer* en vele *goederen*.

Maar wat zal men van zodanige zeggen? Dit, om te blijven bij onze tekst:

K.1. In plaats van hun *goede werken* te laten zien, dat eigenlijk deze *eerlijke wandel* meebrengt, zo laten ze hun *boze werken* zien, en waar ze behoorden te zijn als *lichten*, die daar *schijnen in een krom en verdraait geslacht*, daar wandelen zij in *duisternis* en hebben *gemeenschap met de onvruchtbare werken de duisternis*; en dat is een groot kwaad, zoals dat te vernemen is uit dat verwijt van de Zaligmaker aan de Joden. Joh.3:19. *De mensen hebben de duisternis liever gehad dan het licht; want haar werken waren boos.*

K.2. Hieruit ontstaat dat ze oorzaak geven van *kwaadspreken* en tot *lasteren*,

dat is dat anderen die buiten zijn, kwalijk van hen en hun religie komen te spreken en van hen als personen, *als van kwaaddoeners*. De goddelozen verheugen zich daarin om zulks te doen, maar de godzalige worden daardoor bedroeft en ten hoogste ge-ergert. *Jacobs* zonen werden stinkende gemaakt door hun schandelijke moord op de Sichemieten. Gen.34:30. En dat is geen minder kwaad als het voorgaande, volgens Christus uitspraak, Matth.18:6. Daaruit is God:

K.3. Dat *God* niet *verheerlijkt*, maar *onteerd* wordt. Als men in de Godsdienst een *schandulek* aanwijst van een *oneerlijke wandel*, zo worden niet alleen andere daarvan afgeschrikt, maar spreken ook kwalijk van die God, wiens dienst het is; en zo brengt men teweeg: *Dat om onzent wil de name Gods gelasterd wordt onder anderen*. Rom.2:24. En dat is het hoogste kwaad, God en Zijn dienst te onteren en te schande te maken. Daarom bad David, onder Christus voorbeeld. Ps.69:7. *Laat ze door mij niet beschaamd worden, die u verwachten, o Heere, HEERE der Heirscharen: laat ze door mij niet te schande worden, die U zoeken, O God Israëls!* En het is zeker, dat die oneer, die God door dezen aangedaan wordt, niet ongestraft zal blijven; *Want bij de verkeerden bewijst God Zich, als een worstellaar*. Ps.18:27. Zoals het ook zeker is, dat zulke die hun *wandel* niet *eerlijk houden*, nooit tot eer en heerlijkheid bij God in de Hemel zullen komen.

Opwekking.

Wat is dan voor ons nodiger, dan dat wij op deze vermaning van Petrus behoorlijk acht geven, onzen wandel eerlijk houdende, en ons gedrag overeen doen komen met de deftigheid van onze roeping, waartoe wij geroepen zijn. Statig zijn in ons *wezen*, stichtelijk in ons *spreken*, eerbaar in ons *gewaad*, en matig in *spijs* en drank; Ja, waar wij gaan of staan, daar behoort deze *eerlijke wandel* alleszins zich te vertonen; Het zij dat wij zijn in ons eigen huis, het zij dat wij in het huis van anderen, voornamelijk als wij in Gods huis zijn of zullen zijn.

En waarom niet?

O.1. Wij hebben onze wandel en omgang met en onder andere die noch vervreemd zijn van onze religie, zoals deze *Joden* woonden onder de *Heidenen*. Merken wij ons aan als *Christenen*, dan leven wij onder vele die noch van Christus niet weten, zoals de hedendaagse Joden; Zo dat in dit opzicht tot ons nadeel⁵

⁵ Contrarie

moest gezegd worden, als hier staat: namelijk gij Christenen die eertijds heidenen waren, *houd uw wandel eerlijk onder de Joden*. En worden wij aangemerkt als *Gereformeerde Christenen*, dan wandelen wij onder zoveel verschillende *gezindheden*, en voornamelijk onder *Socinianen*, *Papisten* en (God gave) dat het ook niet was onder Atheïsten. Nu, dat zijn lieden, die buiten ons zijn; en om dat die buiten ons zijn, moeten wij daarom *eerlijk* onder hen *wandelen*, ten einde zij van ons niet *kwalijk* mochten *spreken*, *als van kwaaddoeners*, maar liever, dat zij onze goede werken en geregelde wandel ziende, beschaamt en overtuigt mochten worden. Wij mogen ons zeker wel indenken, dat er al nauw en scherp op ons gelet wordt door anderen en daarom horen wij zelf vooral op onszelf nauw toe te zien op onze eerlijke wandel.

O.2. Wij wensen dat anderen die buiten bezocht mogen worden met een dag van Gods genadige bezoeking, dat is, dat zij, die noch vervreemd zijn van de ware God, van den enige Zaligmaker en van de *zuivere leer der waarheid, die naar de Godzaligheid is*, daartoe mogen gebracht worden, en dat zij God *dienen* mogen *met een éénparige schouder*, tegelijk met ons; En nu, zoveel ons aangaat moet dat van onze kant geschieden, dat wij onze *wandel eerlijk* onder hen houden en onze *goede werken*, waarop wij aandringen uit kracht van de zaligmakende leer, volgens Tit.2:11/12, onder hen te laten zien. Zo kan het gebeuren, dat iemand geen kennis hebbende van de leer, ziet op het leven; Dat dan wel bevindende, krijgt hij opmerkingen op de leer, en wordt zo langzamerhand gebracht tot onderzoek en aanneming van dezelve. En zo is het, dat onze *eerlijke wandel* en *goede werken* zijn tot stichting van onze *naasten*.

O.3. God moet *verheerlijkt* worden, niet alleen door onszelf en onze goede werken, maar ook door andere die wij daartoe brengen door onze *eerlijke wandel*, zoals Petrus dit beoogt in de tekst. Als iemand kwalijk spreekt van de ware religie, dan spreekt hij ook kwalijk van God; in het tegendeel, als iemand goed spreekt, van dezelfde belijders, die spreekt ook goed van die God, Die in die ware Religie beleden en gediend wordt. Terwijl dan bij ons de ware Religie en zuivere Goddienst is, zo moeten wij maken dat God ook door ons, door andere mag verheerlijkt worden. Daar is niets heerlijkers, dan dat God van ons en door ons verheerlijkt wordt, Die niet anders verwacht dan Zijn *eer*, en voor het *aangezicht van het ganse volk wil verheerlijkt zijn*. Levit.10:4. Christus zelf deed altijd wat Zijn Vader welbehaaglijk was en zocht Hem te *eren*, en zo moet Christus daarin onze

Voorganger zijn.

O.4. Mag dit alles nog niet helpen, zo gedenk nog aan hetgeen te voren door Petrus gezegd is tot de Joden, wat ook op ons past; namelijk om dat het nu een andere *tijd* met ons is dan te voren; te voren *duisternis*, nu *licht*, te voren *geen volk*, maar nu *Gods volk* door *ontferming*; te voren niet *geroepen*, maar nu *geroepen*; te voren vervreemd van God, maar nu in de gemeenschap met God gebracht. Nu deze aanmerking van de tijd moet ons een krachtige aansporing en beweegreden zijn tot zo'n *eerlijke wandel*. Hoort eens hoe Paulus hierop aandringt in Rom.13:12. *De nacht is voorbijgegaan, en de dag is aangekomen*: en daarop volgt: *laat ons als in de dag eerlijk wandelen*, dat is zoals het degenen betaamt die tot het *licht* van de *zaligmakende kennis* gekomen zijn. Anders zou het een bewijs zijn van de hoogste schaamteloosheid, als wij in de volle dag van de genade oneerlijk durfden te wandelen. Vergelijk *Absalons* daad hiermee, 2 Sam.16:22.

Door deze beweegredenen behoorden wij, een ieder in wat staat en beroep hij is nader opgewekt te worden, om in het toekomstige *onze wandel eerlijk te houden*; Zowel om ons zelf, om dat de roeping van ons Christendom dat vereist en ons bijzondere beroep, waarin God ons gezet heeft; als om andere, die naar ons zien en door ons of gesticht of ge-ergert kunnen worden; ja voornamelijk, om Gods wil, Die daardoor verheerlijkt kan worden.

Wel aan dan, is iemand een voorganger in de *Burgerlijke staat*, zoals *Overheden* en *Regenten*, die hebben hun *wandel* zo *eerlijk* aan te stellen onder hun *onderdanen*, dat ze ontzag bij hen verdienen; of een voorganger in den *Kerkelijke stand*, zoals *leraars* en ander *Opzieners* van de kerk, laat die hun wandel eerlijk vertonen, dat ze van hun gemeente dubbele eer mogen waardig geacht worden; of in de huishoudelijke staat, zoals ouders, dat die zich zo eerlijk gedragen in hun huishouding ten opzichte van de kinderen, dat ze een goed voorbeeld van navolging, in eer, deugd en godzaligheid, de hunnen mogen verstrekken. Ook die in den algemene Burgerlijke staat zijn beroepen, laten die niet iets doen, wat tegen de burgerlijke eerbaarheid en gerechtigheid zou strijden. Tot slot, wie hij dan ook zij, grote en klein, rijke en arme, oude en jonge, ect. Laten die zich statig, stemmig, zedig en eerbaar gedragen in hun uitwendige gedrag, want daarvan spreken wij hier voornamelijk, dat ze anderen, met wie ze omgaan, onberispelijk zijn:

Middelen.

Om dit nu met meerder vrucht te volbrengen is dienstig:

M.1. Dat iedereen zich wacht voor zulke plaatsen en gezelschappen, waar *oneerlijke* woorden gesproken en *oneerlijke* werken gehandhaafd of gedaan worden; zoals daar *leugenbanken*, *bierbanken* of zulke *drinkhuizen* zijn, waar anders niet dan *brassen*, *zwellen*⁶ en alle *overdadigheid* gepleegd wordt. *Zijf dan niet onder de wijnzuipers noch onder de vleesvreter*s. Spr.25:20. Zoekt liever matig te leven in de tegenwoordige wereld. Tit.2:13, *voldoet* uw natuur die met weinig tevreden is, maar *overlaad* die niet. Onder deze plaatsen moeten vooral bordelen geteld worden, waar alle *ontuchtigheid*, en vervolgens *oneerlijke handelingen*, in gebruik zijn; die dan ten hoogste gemijd moeten worden. Hoe ernstig waarschuwt Salomo zijn zoon daartegen. Spr.7:25/26/27, en 23:26/27/28. En Paulus, 1 Cor.6:18. Ef.5:3. Zo is dan eerder nodig, dat wij altijd ons vat zoeken te bezitten in heiligmaking en eer, volgens 1 Thess.4:4.

M.2. Dat eenieder liefheeft en waarneemt of bijwoont de plaatsen en gezelschappen van degene die de Heere vrezen. Zoals *David*, die *de vergadering van de boosdoeners hatende en niet zat bij de goddeloze*. Ps.26:5. Hij was *gezel degene, die God vreesde en die Zijn geboden onderhielden*. Ps.119:62. Zoals het waarnemen van oneerlijke plaatsen en gezelschappen ons oneerlijk maken, want wie met pek omgaat, wordt daarmee besmet, zo zullen ons de gezelschappen en vergaderingen van de vrome en van de godvrezende, ons heilig, godvruchtig en zedig maken; Ja, zaligheid is daarmee vergezelschap; Zie Ps.1:1/2.

M.3. Laat uw *gewaad* en *kleding* zijn zoals het de *heiligen betaamt*, dat vrij van overdadige optooiing en sieraad is, maar vergezelschap met deftigheid en zedigheid, al naar gelegenheid van uw staat. Denk aan de oorsprong van onze *klederen*, de *zonde*; en aan de *dood*, die ons net zo naakt en ontbloot van *klederen* uit de wereld stoten zal, zoals wij er ingekomen zijn. Heb ondertussen uw *klederen*, om uw naaktheid te bedekken en uw lichaam te beschermen tegen des hemels; om u daarmee eerlijk te versieren, en uw persoon, geslacht, staat en beroep daardoor te onderscheiden.

M.4. Laat hier eindelijk bijkomen, dat gij altijd staat maakt op het *alziende oog* van God. Om dat de goddelozen dat verzuimen en zeggen: *Wat weet God ervan?* Job.22:13. En, de *Heere ziet het niet*. Ps.94:7. Daarom wandelen zij oneerlijk en

⁶ Slempen

onbetamelijk; Daarom wij anders, laten wij geloven en ons altijd dat voorstellen: *Daar is geen schepsel onzichtbaar voor Hem, maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen Degene, met Welken wij te doen hebben.* Hebr.4:13. Toen Jozef dacht aan het alziende oog van God, toen werd hij teruggehouden van het oneerlijk bedrijf met zijns heren vrouw. Gen.39. Wel, laten wij dan de Heere ons gedurig voor ons stellen uit. Ps.16:8.

Besluit.

Als wij ons dan hierna zoeken te schikken, dat wij door deze weg onze wandel *eerlijk* zoeken te *houden* tegenover anderen, zelfs te midden van de goddelozen, zoals *Noah* was in de eerste wereld en *Lot* onder de Sodomieten, ect. Wat geldt het:

Ten aanzien van onszelf, zullen wij verzekerd zijn dat wij niet *in de duisternis wandelen*, maar *in het licht*, volgens Joh.1:7.

Ten aanzien van onze naasten, dat wij die zullen stichten en hun bekering bevorderen;

En ten aanzien van God, dat Die daardoor onder ons en door anderen zal *verheerlijkt* worden *in de dag* der genadige *bezoeking*. En wat kan daaruit anders ontstaan, dan dat wij God verheerlijkt hebbende op aarde, naderhand van Hem verheerlijkt zullen worden in de Hemel, uit genade om Christus wil.

Wilt u meer lezen:

Download via onderstaande link meer informatie over de 1e Petrus brief van Dominicus Goltzius

<https://www.depelgrim.com/mth0059-schriftmatige-verklaring-van-1-petrus-d.-goltzius>